

Dé leercommunity van nu

VrijWijs

Rotterdam

Burgerschapsonderwijs

Schooljaar 2023-2024

Wat is burgerschap?

Burgerschap verwijst naar de manier waarop mensen in de samenleving met elkaar omgaan, naar de verhouding tussen burgers en overheid, naar de manier waarop we omgaan met verschillen, diversiteit, met tegenstellingen en met conflicten.

VrijWijs' visie op burgerschap

Vanuit vrijheid, vertrouwen en verbinding ontwikkelen wij ons met en door elkaar, zodat wij leren om te gaan met onze eigen vrijheden, het vertrouwen dat we hebben en krijgen en de verbindingen die we met elkaar aan gaan.

Leerdoelen

De inhoud van het burgerschapsonderwijs baseren we op de 'IJKpunten voor goed burgerschapsonderwijs (Sociale Kwaliteit e.a. (2021), IJKpunten voor goed burgerschapsonderwijs. Amsterdam: AWP-SK)' gepubliceerd door de PO-Raad, VO-raad, en Stichting School & Veiligheid.

VrijWijs houdt daarbij de leerdoelen gesteld door NieuwLeren (NieuwLeren, 2020) aan zodat er wordt aangesloten op het burgerschapscurriculum, er een logische opbouw is en het aanbod goed is afgestemd op de verschillende leerjaren.

VrijWijs streeft ten alle tijden de basiswaarden van de democratische rechtsstaat na. De door de overheid geformuleerde centrale waarden – vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit – zijn uitgewerkt in acht basiswaarden. Dat zijn:

- ♥ Vrijheid van meningsuiting
- ♥ Gelijkwaardigheid
- ♥ Begrip
- ♥ Verdraagzaamheid
- ♥ Afwijzen van onverdraagzaamheid
- ♥ Afwijzing van discriminatie
- ♥ Autonomie
- ♥ Verantwoordelijkheidsbesef

Een specifieke formulering van deze basiswaarden is terug te lezen in de bijlage van dit document.

Deze acht basiswaarden zijn bij VrijWijs verwoord in de eigen kernwaarden: vrijheid, vertrouwen en verbinding. In het schoolplan is terug te lezen hoe VrijWijs invulling geeft aan deze waarden.

Aanpak burgerschapsonderwijs

Om het burgerschapsonderwijs concreet toe te passen binnen het onderwijsaanbod en activiteiten is er een kalender ontwikkeld. De activiteiten op deze kalender sluiten (zo veel mogelijk) aan bij het thema van die periode en bij de viering van bijvoorbeeld nationale (feest)dagen of herdenkingen. Naast de activiteiten op de kalender is VrijWijs dagelijks bezig met burgerschapsonderwijs. Het pedagogisch handelen van de coaches, de veilige en open omgeving en de individuele kijk op leren dragen bij aan het overdragen van de waarden van VrijWijs. De kinderen leren omgaan met hun eigen vrijheden in samenhang met de ander. Zij krijgen allen altijd onvoorwaardelijk de aandacht die zij verdienen, zonder straffen of belonen. Wij praten met elkaar, oefenen met gesprekken voeren, leren naar elkaar luisteren, ontdekken manieren van omgaan met verschillen en we leren dat iedereen anders mag zijn en denken. Juist dit zorgt voor verbinding. Verbinding met je zelf en de ander. Dat kan alleen maar in vrijheid, met vertrouwen en in verbinding met elkaar. Dat is VrijWijs.

Burgerschapskalender

Op de volgende pagina is de kalender te zien. Vanwege het formaat verspringt de kalender over meerdere pagina's. Er is een overzichtelijke A3-kalender op te vragen via info@vrijwijs.nl

Evaluatie

Aan het eind van het schooljaar wordt er samen met de kinderen gekeken naar de invulling van burgerschapsonderwijs. De leerlingen presenteren hun eigen visie op burgerschap en gaan verder in op één van de onderwerpen die aan bod zijn gekomen. De input van de kinderen en de actualiteit in de maatschappij zijn de input voor de burgerschapskalender van het volgende schooljaar.

Burgerschapskalender schooljaar 2023-2024

Maand	Thema	Onderwerp	Activiteit	Toelichting
Augustus	Ik, jij en wij	Week 34 & 35	Groepsactiviteiten	Door middel van een kaartspel leren we elkaar beter kennen en maken we afspraken en regels over omgaan met elkaar. Daarbij komen de basiswaarden van VrijWijs aan bod en wordt hier concreet betekenis aan gegeven.
September		Week 38 – Nationale sportweek	Extra groepsactiviteit	Samen met de sportinstructeurs is de groep deze week extra bezig met sporten en bewegen. Teambuilding, samenspelen, tegen je verlies kunnen, elkaar helpen en aanmoedigen.
		Week 38 - Internationale Dag van de Vrede	Groepsactiviteit	Samen met de groep staan we stil bij de begrippen 'vrede' en gaan we in discussie over wat dit voor iedereen betekent. De vergelijken deze uitkomsten met de regels en afspraken van omgaan met elkaar op VrijWijs, stellen bij of stemmen af.
Oktober		Week 41	Kinderboekenweek	Met behulp van het lesmateriaal van de Kinderboekenweek staan we stil bij het thema van dit jaar 'Bij Mij Thuis'
November	De wereld om mij heen	Week 45 - Week van Respect	RespectBox https://weekvanrespect.nl/product/respectbox-scholen/	Respect is een woord dat op veel verschillende manieren gebruikt wordt. Ook de betekenis is voor iedereen, en in elke situatie, anders. Met behulp van de RespectBox (va. schooljaar 2023-2024) gaan de kinderen concreet aan de slag met respect voor jezelf, respect voor elkaar en respect voor je omgeving.
December		Week 48 & 49 – Sinterklaas Week 50 & 51 -Kerst	Sinterklaas activiteit Kerst activiteit	Tijdens de feestdagen in december staan we stil bij de oorsprong van deze feesten. Waarom vieren we Sinterklaas en wat betekend dit voor de maatschappij? Wat vieren we met kerst en viert iedereen dit ook? Onze focus ligt op het overbrengen van belangrijke waarden die tijdens deze dagen centraal staan zoals zorgen voor elkaar, iets goeds doen voor een ander, aandacht hebben voor jezelf, je vrienden en familie.
Januari	Toen en nu	Week 5 - Nationale Holocaust herdenking	Oorlogsmuseum	Binnen het thema 'Toen en nu' behandelen we de leerdoelen van het vakgebied geschiedenis. Daarbinnen wordt er uitgebreid stilgestaan bij de Tweede Wereldoorlog en gaat de

				groep van het oudere kind op excursie naar Museum Rotterdam '40 - '45 NU.
Februari		Week 6 - Warmetruiendag	Lesmateriaal Klimaatverbond Nederland	Aan de hand van het lesmateriaal van Klimaatverbond Nederland leren de kinderen het Kyoto-protocol, het eerste wereldwijde klimaatverdrag.
Maart	Natuurkrachten	Week 12 - Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie	Gastles 'Anders en toch gelijk' https://radar.nl/trainingen/gastles-anders-en-toch-gelijk/	Tijdens de Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie gaan de kinderen actief aan het werk met deze onderwerpen en staat er een gastles ingepland.
April		Week 17 - Koningspelen	Lesmateriaal Koningspelen	Samen goed en gezond eten, veel bewegen en je lichaam kennen en verzorgen zijn belangrijke onderwerpen die dagelijks voorbij komen bij VrijWijs. Tijdens de Koningspelen staan we hier extra bij stil en zijn er extra bewegingsactiviteiten.
Mei	KleurRijk	Week 21 - Werelddag voor Culturele Diversiteit	De LEF-kist https://radar.nl/trainingen/de-lef-kist/	Diversiteit, jezelf zijn, respect, vriendschap en liefde zijn onderwerpen die we met behulp van de LEF-kist in mei extra belichten. Tijdens de Dag voor Culturele Diversiteit zijn er extra activiteiten rondom dit thema.
Juni		Week 25 - Internationale Go Skateboarding Day	Excursie naar Skatepark Dordrecht	De excursie wordt georganiseerd door professionele skateboarders die de kinderen de (sub)cultuur rondom skateboarden, creativiteit, kunst en cultuur omvat.
Juli		Laatste schoolweek Evaluatie burgerschapslessen	Presentaties over burgerschap door de ogen van kinderen.	Waarom is er burgerschapsonderwijs? Wat houdt dit nou eigenlijk in? En, waarom is dit belangrijk? We kijken terug op de onderwerpen die dit schooljaar aan bod zijn gekomen en de kinderen presenteren hun eigen visie op burgerschapsonderwijs aan de groep.

Bijlage: Formulering basiswaarden van de democratische rechtsstaat

De door de overheid geformuleerde centrale waarden – vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit – zijn uitgewerkt in de volgende acht basiswaarden:

- ♥ Vrijheid van meningsuiting betekent dat je mag zeggen of schrijven wat je denkt, of tegen de opvatting van anderen in mag gaan. Iedereen mag dus ook zijn of haar geloof uitdragen, of zijn of haar mening aan anderen voorhouden. Daarbij moet je je wel houden aan de wet.
- ♥ Het gelijkheidsbeginsel (ook wel gelijkheid of gelijkwaardigheid genoemd) betekent dat mensen van gelijke waarde zijn. Daarbij maakt het niet uit wat je denkbeelden zijn of wat je gelooft. Je hoeft niet te vinden dat die denkbeelden of gebruiken zelf waardevol zijn, maar wel dat mensen met andere denkbeelden en gebruiken niet minder waard zijn dan jij, of dan jouw groep.
- ♥ Begrip voor anderen betekent dat je probeert te begrijpen waarom mensen of groepen bepaalde denkbeelden of gebruiken hebben: wat is de achtergrond daarvan en waarom is dat belangrijk voor een ander.
- ♥ Verdraagzaamheid (ook wel tolerantie genoemd) betekent dat je de mening of het gedrag van een ander accepteert, ook al ben je het er helemaal niet mee eens. En het betekent ook dat je ieder de ruimte wilt geven om zo'n mening of zulk gedrag te hebben. Natuurlijk moet iedereen zich daarbij wel houden aan de wet.
- ♥ Afwijzen van onverdraagzaamheid. Onverdraagzaamheid (ook wel intolerantie genoemd) is het tegenovergestelde van tolerantie. Intolerantie is je vindt dat andere mensen of groepen, dingen waar jij het niet mee eens bent, niet zouden mogen denken of doen; en dat je het niet nodig vindt dat ieder de ruimte krijgt om zo'n mening of zulk gedrag te hebben.
- ♥ Afwijzen van discriminatie. Discriminatie betekent dat mensen of groepen bij anderen achtergesteld worden, of dat je vindt dat er voor mensen met andere denkbeelden of gebruiken niet zoveel ruimte hoeft te zijn, of dat die denkbeelden of gebruiken misschien zelfs verboden moeten worden.
- ♥ Autonomie betekent dat iedereen zelf kan bepalen wie hij/zij wil zijn en hoe hij/zij zijn/haar leven wil leiden. Ieder is dus bijvoorbeeld vrij om zelf te bepalen welk geloof of welke denkbeelden voor hem/haar belangrijk zijn. Daarbij moet je je wel houden aan de wet.
- ♥ Verantwoordelijkheidsbesef betekent dat mensen verantwoordelijkheid willen nemen voor wat ze zeggen en doen (en wat ze niet zeggen en doen) en dat ze daarbij rekening willen houden met wat dat voor anderen betekent. Daarbij is vooral belangrijk dat je probeert anderen niet te schaden, en dat je de samenleving en de democratie wilt helpen om goed te functioneren. Hoe je dat doet, mag iedereen zelf weten.